

JAKICH PODATKÓW CHCĄ POLACY?

Zmiany w świadomości i predykcje na przyszłość

Materiał na konferencję prasową w dniu 1 XII 2021,
towarzyszącą konferencji naukowej
„Harmonized longitudinal data on social structure:
Polish research in a cross-national perspective”

Informacja o Polskim Badaniu Panelowym POLPAN

Polskie Badanie Panelowe POLPAN to unikatowy program badania struktury społecznej realizowany od 1988 r. w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN. Badanie odbywa się co 5 lat i oparte jest na indywidualnych wywiadach bezpośrednich. W panelowej części badania uczestniczą regularnie te same osoby (niektóre od początku). Pozwala to analizować losy badanych w długiej perspektywie czasowej. Jednocześnie na każdym etapie badania dobierane są młodsze osoby, co sprawia że wyniki są reprezentatywne dla Polek i Polaków w wieku 21 i więcej lat.

Wywiady są realizowane według kwestionariusza, który zawiera pytania dotyczące przebiegu życia zawodowego, postaw społeczno-politycznych oraz wielu innych kwestii związanych z przystosowywaniem do zmian zachodzących w systemie polityczno-ekonomicznym. Badanie POLPAN było dotychczas realizowane w latach 1988, 1993, 1998, 2003, 2008, 2013 i 2018. Ze względu na swoją specyfikę badanie pozwala na uchwycenie długofalowych trendów. W związku z tym wiele wyników jest aktualnych na dziś i na jutro.

Jakich podatków chcą Polacy?

Zmiany w świadomości i predykcje na przyszłość

Dlaczego opinie Polaków o podatkach są ważne?

Poglądy społeczeństwa na podatki stanowią element legitymizacji polityki państwa względem dochodów ludności i możliwych transferów. Im bardziej postulowane przez ludność wysokości podatków dla różnych grup dochodowych są zgodne z faktycznymi podatkami, tym wyższa legitymizacja systemu i większe poczucie sprawiedliwości.

Jak badaliśmy opinie o podatkach?

Od 1993 roku respondenci POLPAN pytani są o to, jakie podatki powinni płacić ludzie zarabiający określone kwoty. Przykładowo, w 2018 roku pierwsze pytanie kwestionariuszowe na ten temat brzmiało: *Są różne opinie na temat podatków. Ile, Pana (Pani) zdaniem, powinny płacić podatku osoby, które miesięcznie zarabiają brutto 2000 złotych?* Kolejne pytania dotyczyły podatków dla miesięcznych zarobków 5000, 12 000 i 60 000 złotych brutto. Respondenci mogli podać postulowaną wysokość podatku w procentach lub w PLN, co w analizach i tak przekładano na procenty.

Co pokazały nasze badania?

Odsetek badanych opowiadających się za zerowym podatkiem maleje wraz ze wzrostem dochodów, których podatki mają dotyczyć. W 2018 roku odsetki te wynosiły od 39,5% dla dochodów najniższych

do 0,9% dla dochodów najwyższych. Ponieważ od 1993 roku systematycznie rośnie procent osób, które postulują podatki zerowe dla najbiedniejszych, można oczekiwać, iż obecnie (w 2021 roku) procent ten sięga 50,0% osób w wieku 21-65 lat.

Polki i Polacy są za umiarkowaną, ale wyraźną progresją podatkową przebiegającą od około 10% do około 30% (zob. Tabela). Widoczny w Tabeli, postulowany przez respondentów podatek dla najbiedniejszych (obecnie poniżej 10%) wynika z tego, iż uwzględniono tylko tych, którzy proponują podatek nie-zerowy; wśród nich część respondentów jest za jednolitym podatkiem dla wszystkich (zwykle około 20%). W przypadku najwyższych dochodów ponad połowa osób postulowała podatek nieco ponad 35% dochodu.

Tabela: Procentowa wysokość podatku postulowanego dla różnych kategorii dochodowych przez respondentów Badania Panelowego POLPAN, 1993-2018

Estymacja dla grup dochodowych (dochód roczny) w stałych złotych (PLN) z 2018 roku*					
Poniżej 16 200	16 200 -31 200	42 000 -60 000	78 000 -144 000	300 000 -720 000	Ponad 720 000
Procentowa wysokość postulowanego podatku					
Badanie w 1993 roku					
10,7	13,7	19,1	-	-	-
Badanie z 1998 roku					
10,8	11,5	13,4	18,3	25,6	31,1
Badanie z 2003 roku					
9,9	11,4	17,6	25,1	32,2	-
Badanie z 2008 roku					
-	5,6	11,3	20,6	30,6	-
Badanie z 2013 roku					
-	9,5	13,8	20,3	30,2	-
Badanie z 2018 roku					
-	9,6	12,4	17,8	24,8**	-
* Szerokie przedziały grup dochodowych są spowodowane zarówno zmiennymi kwotami uwzględnianymi w różnych falach badania POLPAN, jak i stosowanymi przelicznikami, aby uzyskać porównywalną miarę stałych złotych.					
** Powyżej mediany (wynoszącej 25%), wartość wynosi 36,4%.					

Czy Polacy zaakceptują Polski Ład podatkowy?

Przyjęte na podstawie analiz danych badania POLPAN przemawiają za tym, iż propozycje regulacji podatków wyrażone w Polskim Ładzie mają szansę na dobre przyjęcie ze względu na wysoką kwotę dochodu wolną od podatku i progresję podatkową.

Opracowanie: Kazimierz M. Słomczyński, Instytut Filozofii i Socjologii PAN

Eksperti Polskiego Badania Panelowego POLPAN

Imię i nazwisko	Przykłady zainteresowań w badaniu POLPAN	Email
Kazimierz M. Słomczyński	Struktura klasowa. Postawy społeczno-polityczne.	słomczyński.1@osu.edu
Krystyna Janicka	Sytuacja pracy, płęć. Percepcja konfliktów społecznych.	kjanicka@ifispan.waw.pl
Henryk Domański	Ruchliwość i otwartość struktury społecznej	hdomansk@ifispan.edu.pl
Anna Kiersztyn	Formy zatrudnienia. Prekariat.	chaber@is.uw.edu.pl
Zbigniew Sawiński	Metodologia badań panelowych. Edukacja.	zsawins@ifispan.edu.pl
Ilona Wysmulek	Korupcja. Merytokracja. Wizje sukcesu życiowego.	ilona.wysmulek@ifispan.edu.pl
Michał Kotnarowski	Zachowania wyborcze. Mieszkania.	kotnarowski@ifispan.edu.pl
Małgorzata Mikucka	Zdrowie fizyczne i psychiczne. Samotność osób starszych.	mikucka.m@gmail.com
Marcin Ślarzyński	Poglądy prawicowe. Transfery socjalne.	mślarzynski@ifispan.edu.pl
Kinga Wysieńska-Di Carlo	Egalitaryzm	kingaw228@gmail.com
Katarzyna Kopycka	Ruchliwość społeczna i wczesne kariery zawodowe	k.kopycka@is.uw.edu.pl
Ewa Jarosz	Budżet czasu	ejarosz@ifispan.edu.pl
Danuta Życzyńska-Ciołek	Ubóstwo. Biografie w wywiadach narracyjnych.	dzyczynska-ciolek@ifispan.edu.pl
Anna Turner	Spółeczeństwo sieci. Internet i nowe technologie	annahturner@hotmail.com
Jacek Mazurczak	Nacjonalizm. Autorytaryzm. Radykalizacja.	jmazurczak@ifispan.edu.pl
Wyłącznie w języku angielskim		
Irina Tomescu-Dubrow	Determinanty sukcesu na rynku pracy	dubrow.4@osu.edu
Robert Kunovich	Źródła niepewności	kunovich@uta.edu
Alexi Gugushvili	Ruchliwość społeczna. Zdrowie fizyczne i psychiczne	alexi.gugushvili@sosgeo.uio.no
Joshua Dubrow	Reprezentacja polityczna	jdubrow2000@gmail.com

Publikacje książkowe Polskiego Badania Panelowego POLPAN (w języku polskim)*

- Kiersztyn, Anna, Danuta Życzyńska-Ciołek i Kazimierz M. Słomczyński red. 2017. *Rozwarstwienie społeczne: zasoby, szanse i bariery. Polskie Badanie Panelowe POLPAN 1998–2013*. Warszawa: Wydawnictwo IFIS PAN.
- Wesołowski, Włodzimierz, Krystyna Janicka i Kazimierz M. Słomczyński, red. 2017. *Strukturalizacja społeczeństwa polskiego: Ewolucja paradygmatu*. Warszawa: Wydawnictwo IFIS PAN.

* Na stronie polpan.org, poza wymienionymi książkami w języku polskim, znajdują się informacje o kilku książkach o badaniu POLPAN w języku angielskim oraz o kilkudziesięciu artykułach z tego badania w czasopiśmie naukowych w języku polskim i angielskim.